

mennek, az együttműködési tevékenység további fenntartása veszélybe kerül.

- A forrásmegosztásban nagy szerepe van a technológiának, az egyes rendszereknek kompatibilisnak kell lenniük. Az Illinoisi Egyetem legutolsó választása a Voyager rendszerre esett a korábban megfelelőnek tartott Data Research Associates rendszere helyett.
- Az LCS 1978–1998 között húsz éven keresztül sikeresen működött. 1998–2001 között a forrásmegosztás visszatért a számítógépesítés előtti időkre. A különböző típusú könyvtárak együttműködése arra a szintre esett vissza, ahol az egyes könyvtárak csak a saját típusukba tartozó könyvtárakra összpontosítanak. Ennek okát részben a technológia fejlődésében, részben politikai megfontolásokban kell keresni.

Valószínűleg a konzorcium szétesett volna a szolgáltatási filozófia változása miatt is. Ahogy nő az elektronikusan elérhető dokumentumok száma, a könyvtárak egyre kevésbé érzik szükségét a forrásmegosztásnak. Ugyanakkor számos olyan forrás létezik, amely sohasem lesz elektronikusan elérhető. Akkor ezeket a dokumentumokat el lehet felejteni, és kijelenteni, hogy a jövőben nem lesz

rájuk szükség? Vagy ahogy az ismert film címében szerepelt: „Vissza a jövőbe?”, amikor a jövő működött, a könyvtárak pedig típusuktól és méretüktől függetlenül az olvasók kezébe tudták adni az általuk kért műveket?

A fő tanulság abban foglalható össze, hogy mielőtt egy forrásmegosztásra és dokumentumszolgáltatásra vonatkozó konzorciumi szerződést aláírnak, tudnunk kell, hogy hol végződik a partnerek lojalitása. Őszinte elkötelezettjei-e a konzorcium elveinek és feladatának, vagy más okból készek az együttműködésre, és kilépnek, amikor jobb ajánlatot kapnak? Az állami szabályozás globális méretekben nem működik. A megoldás az állandó fejlődés, éberség és megújulás, mint minden kapcsolatban; biztosnak lenni abban, hogy a konzorcium valamennyi tag igényeit teljesíti, és döntései minden résztvevő érdekeit szolgálják.

WEECH, Terry L.: Back to the future – when resource sharing seemed to work. The rise and fall of a successful consortial resource sharing network. = *Interlending & Document Supply*, 30. köt. 2. sz. 2002. p. 80–86./

(Viszocsekné Péteri Éva)

A DECIDoc projekt eredményei

A *TMT* 2001. évfolyamának 8. számából (p. 339–340.) t. Olvasóink már tudomást szerezhettek a *DECIDoc* projektről és legfontosabb célkitűzéseiről. Ez alkalommal az alábbiakban mód nyílik a vele való tüzetes megismerkedésre.

A *DECIDoc* a projekt francia nevéből (*Développeur les Eurocompétences pour l'Information and Documentation*) képzett betűszó. 1995 és 1999 között – az ún. Leonardo da Vinci-program keretében – az információs-dokumentációs szakma Európában kívánatos és érvényesítendő szakmai kompetenciáinak kimunkálásával foglalkozott. A szakmai kompetencia fogalma a képzésen kívül a szélesebb-szűkebb szakmai jártasságokat és készségeket is magában foglalja. A személyzeti munkában Nyugat-Európa-szerte máris tért hódít alkalmazása.

A projektet az European Council for Information (ECIA) kezdeményezte, és az általa összefogott kilenc szakmai egyesület legaktívabb tagja, az Association des Documentalistes et Bibliothécaires

Spécialisés (ADBS – új neve: Association Professionnels de l'Information et de la Documentation) karolta fel, illetve látta el a koordinátor szerepkörét a projekthez csatlakozó belga, brit, cseh, német, olasz, portugál, román, spanyol és svájci partner-egyesületek vonatkozásában.

A szakmánk terén meghatározott szakmai kompetenciák jegyzéke, az ún. *Euroreferentiel*, a francia kiadáson kívül angol, cseh, német, olasz, román és vallon nyelven is megjelent. (A franciák a jegyzéket – a közkönyvtárügy és a szakkönyvtárügy között feszülő ellentétek folyamánként – csak az információs munkatársak és dokumentalisként használatára szánják, a többi változat azonban kifejezetten is a könyvtári-információs szolgáltatások munkatársai számára szolgál.)

A különböző nyelvű Euroreferentielek 30 szakmai kompetenciát dolgoztak ki, azaz 30 szakmai vonatkozásban határozták meg a szakmai követelményeket. Ezek a következők:

A csoport: a könyvtári-információs szolgáltatások speciális kompetenciái

- E01 A használókkal és kliensekkel való bánásmód
- E02 A könyvtári és információs szolgáltatások környezetének ismerete
- E03 Az információs szakterület irányításának és menedzselésének európai adminisztratív és jogi rendszerével kapcsolatos ismeretek
- E04 Az információforrások meghatározása és verifikálása
- E05 Az állomány építése és használata
- E06 A dokumentumokkal való fizikai bánásmód
- E07 Az információelemzés és prezentálás
- E08 Információfeldolgozás és tárolás
- E09 Információkeresés
- E10 Az információk formája és prezentálása

B csoport: kommunikációs és rokon ismeretek

- E11 Beszédbeli kommunikáció
- E12 Írásbeli kapcsolat
- E13 Idegennyelv-használat
- E14 Audiovizuális kommunikáció
- E15 Emberközi kommunikáció
- E16 Kommunikáció vállalati szinten
- E17 Információs technológiák: a számítógépek
- E18 Információs technológiák: telekommunikáció
- E19 Produceri és publikációs rendszerek

C csoport: az irányítás és szervezés ismeretköre

- E20 Adminisztratív eljárások
- E21 Marketingtechnikák
- E22 A kereskedelmi munka eljárásai
- E23 Beszerzési és szolgáltató eljárások
- E24 A mikrogazdasági irányítás technikai
- E25 Az információs munkahely installációs, berendezési és felszerelési technikái
- E26 Projektek tervezési és irányítási technikái
- E27 Diagnosztikus és értékelő módszerek
- E28 Az emberi erőforrások irányításának technikai
- E29 Művelődési aktivitások irányítása

D csoport: egyéb hasznos ismeretek

- E30 A könyvtári-információs szolgáltatások javításának-fejlesztésének „holdudvarába” tartozó ismeretek.

A követelmények mindegyik kompetenciában négy szintet alkotnak. Példaként az alábbiakban az idegennyelv-használatra meghatározott szinteket idézzük:

Az *első* szinten meg kell érteni egy-egy újságcikk alapvető tartalmát, néhány egyszerű mondat erejéig személyes kapcsolatot kell tudni létesíteni, ismerni kell az adott idegen nyelv alapszókincsét.

A *második* szintre meghatározott tudnivalók: meg kell érteni a hétköznapi és szakmai helyzetek lényegét, és reflektálni kell rájuk, néhány egyszerű mondatból vázlatokat kell készíteni, olvasott-hallott dologról kell beszámolni, ismerni kell a szoftver-instrukciókat.

A *harmadik* szint: részvétel a szakmai vitákban, szabályok, eljárásmodok magyarázata, az idegen

nyelvű levelezésre való képesség, bonyolult szakszöveg fordítása, idegen nyelven lektorálás, jegyzőkönyvkészítés.

A *negyedik* szint: idegen nyelvű munkaértekezletekbe, szemináriumokba való aktív bekapcsolódás, idegen nyelvű cikkírás, tolmácsolásba történő „beugrás”, tárgyalásvezetés.

Az Euroreferentielek második fejezete azokat a képességeket határozza meg, amelyekkel a könyvtárosoknak-szaktájékoztatóknak rendelkezniük kellene. Ezek az alábbiak: adaptabilitás, elemzőkészség, előrelátás, kommunikációra való képesség, a kritikus értékelés képessége, érdeklődő gondolkodás, határozatkészség, a meghallgatás képessége, csoportos munkára alkalmas lelkület, kezdeményezőkézség, szervezni tudás, didaktikai érzékenység, kitartás, precizitás, következtetni tudás.

A DECIDoc a továbbiakban azt ambicionálta, hogy a szakmai kompetenciák alkalmazásával az egyes országokban állapíttassék meg a nemzeti igény nagysága, szerveződjék meg – az „egész életen át való tanulás” jegyében – a továbbképzés infrastruktúrája, valósuljon meg a kompatibilitás a könyvtári-információs munkatársak egész Európára kiterjedő körében. A projekten belül a távoktatásra is nyílt lehetőség.

A projekt résztvevői 2000 novemberében tartották meg a projekt záróértekezletét. A projekt eredményeit valamennyien nagyra értékelték, és elhatározták: a megkezdett munkát folytatni – elmélyíteni és finomítani – kell. E célból szívesen vesznek minden jó szándékú megjegyzést és javaslatot. Belőlük adatbázist is létesítenek. A záróértekezleten elhangzott a legmerészebb további cél megnevezése is, nevezetesen az európai szintű szakmai certifikáció megteremtése. E tekintetben döntés nem volt, de tanulmányozni fogják kialakításának lehetőségeit.

A résztvevők azt szeretnék, ha a DECIDoc projektje – a Leonardo II. részeként – „hivatalosan is” tovább folytatódna. Mindenesetre a záróértekezleten életre hívott állandó csoport rajta lesz, hogy a projekt további sorsa ekként alakuljon.

/BURGETOVÁ, Jarmila: Odborné znalosti a dovednosti oboru knihovnických a informačních služeb – výsledky projektu DECIDoc. = Národní knihovna, 12. köt. 3. sz. 2001. p. 169–174./

(Futala Tibor)